

**Псіхалагічная дыягностыка навучэнцаў і асобна
арыентаванае навучанне**

Доўгі С. А., студэнт

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

Мінск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік: к.п.н., дацэнт Дзірвук Я. П.

Анатацыя:

У артыкуле прадстаўлена асаблівая роля ў вырашэнні задач удасканалення вучэбна-выхаваўчага працэсу, стварэння ўмоў для пазітыўнага развіцця асобы навучэнцаў і фарміравання канкурэнтназдольнага спецыяліста якая належыць псіхадыягностыцы.

Псіхалагу, які працуе ў рамках асобна арыентаванага падыходу, неабходна вырашаць нямала практычных задач: вызначаць узровень псіхалагічнай гатоўнасці навучэнцаў да атрымання прафесіі, ажыццяўляць кантроль за інтэлектуальным і асобасным развіццём навучэнцаў, выяўляць прычыны непаспяховасці, цяжкасцяў у навучальнай дзейнасці. З мэтай аптымізацыі працэсу асобна арыентаванага навучання, выяўлення індыўідуальных вынікаў дзейнасці навучэнцаў, карэкцыі навучальнага працэсу ў УА «Мінскі дзяржаўны прафесійны ліцэй № 9 аўтамабілебудавання» падчас праходжання другой педагагічнай практыкі была праведзена дыягностыка навучэнцаў I–III курсаў (50 навучэнцаў першага курса, 60 – другога і 35 – трэцяга).

Працэс дыягностыкі ажыццяўляўся ў тры этапы. На першым этапе з выкладчыкамі і навучэнцамі праводзіліся індыўідуальныя і групавыя гутаркі для выяўлення фактараў, якія неабходна вывучыць у першую чаргу. На другім этапе былі сістэматызаваны і дыферэнцыраваны дыягнастычныя метадыкі, а на трэцім – вывучаны індыўідуальна-псіхалагічныя асаблівасці навучэнцаў у працэсе засваення ведаў.

Першапачаткова мы выкарыстоўвалі метадыку вызначэння зон актуальнага і бліжэйшага развіцця (паводле П. І. Трацякова) [1]. Мэта – выяўленне зоны актуальнага і бліжэйшага развіцця, вызначэнне перспектывы ў навучанні. У працэсе вызначэння зон

актуальнага і бліжэйшага развіцця выконваюцца наступныя дзеянні:
1) выбіраецца невялікі па аб'ёме навучальны матэрыял на 7–8 хвілін (мінімальны рэфлексіўны час праходжання самасвядомасці да самарэгуляцыі), паказваецца ўзор прымянення новых ведаў;
2) праводзіцца самастойная праца трэніровачнага характару па засваенні новага матэрыялу; пасля праверкі і аналізу ўпор робіцца на тыя моманты, якія выклікалі ў навучэнцаў найбольшыя цяжкасці.

Па выніках дыягностыкі большасць вучняў I курса знаходзяцца ў зоне бліжэйшага развіцця, гэта значыць узровень іх развіцця на дадзены момант недастаткова высокі, што можа выклікаць цяжкасці ў навучанні. Для вырашэння гэтай праблемы неабходна дыферэнцаваць працэс навучання, выкарыстоўваць індывідуальны падыход. Аднак варта адзначыць, што першакурснікі знаходзяцца ў працэсе адаптацыі да новых умоў навучальнай дзейнасці, што можа адбывацца на засваенні імі ведаў. Ужо да III курса колькасць навучэнцаў, якія знаходзяцца ў зоне актуальнага развіцця, павялічваецца, што можа сведчыць пра эфектыўнасць выкарыстоўвання метадаў працы педагогаў і аб паспяховым працэсе адаптацыі навучэнцаў.

Наступны этап нашага даследавання – дыягностыка ўзроўню навучанасці (па П. І. Трацякову). Мэта – выявіць узровень валодання ўменнямі выконваць самастойную працу розных узроўняў складанасці. Навучанасць – гэта рэальна засвоеныя веды, уменні і навыкі. Існуе пяць узроўняў навучанасці. Першы ўзровень навучанасці – адрозніванне. Навучэнец можа адрозніць адзін аб'ект (прадмет) ад іншага па найбольш істотных прыкметах.

Другі ўзровень навучанасці – запаміnanне. Навучэнец можа пераказаць змест тэксту, правілы, палажэнні, тэарэтычныя сцвярджэнні. Трэці ўзровень навучанасці – разуменне. Навучэнец можа ўстанаўліваць прычынна-выніковыя сувязі з'яў, падзей, фактаў; вызначыць прычыну і следства. Чацверты ўзровень навучанасці – узровень уменняў (рэпрадуктыўных). Навучэнец валодае замацаванымі спосабамі прымянення ведаў на практыцы. Пяты ўзровень навучанасці – перанос – гэта ўзровень творчых уменняў. Вучні могуць выкарыстоўваць веды, уменні ў нестандартных навучальных сітуацыях.

У заключэнне, з мэтай выяўлення ўзроўню засваення сістэмы ведаў была праведзена дыягностыка ўзроўню засваення сістэмы ведаў (па Г. А. Рускіх). Асноўныя функцыі сітэмы ведаў – служыць

стварэнню агульнай карціны свету, быць інструментам пазнавальнай, практычнай і сацыяльнай дзейнасці. У сістэме ведаў вылучаюць два вялікія блокі: эмпірычны (тэрміны, лічбы, факты, уяўленні) і тэарэтычны (паняцці, прычынна-выніковыя сувязі, заканамернасці, законы і тэорыі). Вектар ускладнення накіраваны ад тэрмінаў да законаў і тэорыі. Навучэнцам прапанавалася паслядоўнасць пытанняў, якія адлюстроўваюць логіку пабудовы сістэмы ведаў па пэўнай тэме навучальнага прадмета. Па выніках дыягностыкі, мы ўбачылі што навучэнцы выяўляюць недастатковае ўменне аперыраваць паняццямі, заканамернасцямі, усталяваць прычынна-выніковыя сувязі, таму патрабуецца больш увагі надаваць развіццю лагічнага мыслення навучэнцаў.

Зыходзячы з вышэйсказанага і дадзеных, атрыманых у ходзе даследавання, педагогам трэба звярнуць увагу на наступныя моманты:

- максімальна выкарыстоўваць індывідуальны падыход;
- рэкамендуецца прымяняць дыялагавыя формы арганізацыі іх навучання;
- прымяняць праблемна-пошукавыя метады рэпрадуктыўнага характару, падбіраючы аптымальны аб'ём матэрыялу.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Бондаревская, Е. В. Теория и практика личностно ориентированного образования / Е. В. Бондаревская. – Р./на-Д.: Изд-во Ростовского педагогического университета, 2000. – 352 с.

УДК 378.4

Определение уровня саморазвития и академической мотивации студентов

Закусило И. П., студент

Белорусский национальный технический университет

Минск, Республика Беларусь

Научный руководитель: ст. преподаватель Игнаткович И. В.